

مقدمه

در ماده (۱۳۳) قانون مالیاتهای مستقیم مقرر شده است که صد درصد (۱۰۰٪) درآمد شرکت‌های تعاونی روستایی، عشایری، کشاورزی، صیادان، کارگری، کارمندی، دانشجویان و دانش‌آموزان و اتحادیه‌های آنها از مالیات معاف است. سازمان امور مالیاتی براساس برداشت خود از مفاد ماده (۱۳۳) برخی از تعاونی‌های تولید در حوزه شرکت‌های تعاونی روستایی را به دلیل عدم ذکر نام آنها در مفاد ماده (۱۳۳) مشمول مالیات ندانسته و معافیت مصرح در ماده (۱۳۳) قانون مالیاتهای مستقیم را مشمول این گروه از فعالان اقتصادی نکرده است. بر این اساس برخی از نمایندگان مجلس با ارائه طرحی (طرح استفساریه ماده (۱۳۳) قانون مالیاتهای مستقیم) خواستار ارائه تفسیری از مفاد ماده (۱۳۳) قانون مالیاتهای مستقیم فعلی شدند که این تفسیر عملاً منجر به تسری معافیت مالیاتی موضوع ماده (۱۳۳) به شرکت‌های تعاونی تولید روستایی شود که بر مبنای قانون تعاونی نمودن تولید و یکپارچه شدن اراضی در حوزه عمل شرکت‌های تعاونی روستایی تأسیس شده‌اند.

اظهار نظر کارشناسی

همانطور که در بخش بالا اشاره شد؛ طرح استفساریه ارائه شده خواستار تسری معافیت این ماده به شرکت‌های تعاونی تولید روستایی شده است. ارائه‌کنندگان طرح بر این باورند که در قانون فعلی مراد مقنن مبنی بر ارائه معافیت مالیاتی به این گروه از فعالان (شرکت‌های تعاونی تولید روستایی) به صورت ضمنی مستتر است، هرچند که عنوان این فعالان به طور شفاف در متن ماده (۱۳۳) قانون مالیاتها تصریح نشده است. لذا با این استفساریه می‌توان منظور اصلی قانونگذار مبنی بر معافیت این گروه از فعالان را به مجری قانون ارائه کرد.

به موجب ماده (۲۶) قانون بخش تعاونی اقتصاد جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۷۰ «تعاونی‌های تولید شامل تعاونی‌هایی است که در امور مربوط به کشاورزی، دامداری، دامپروری، پرورش و صید ماهی، شیلات، صنعت، معدن، عمران شهری و روستایی و عشایری و نظایر اینها فعالیت می‌نمایند» لذا تعاونی‌های روستایی خود می‌توانند یکی از اقسام تعاونی‌های تولید محسوب شوند. از این منظر تفسیریه درخواستی مورد تأیید است. از طرف دیگر براساس مفاد تبصره ذیل این ماده «تعاونی‌های تولید در کلیه اولویت‌ها و حمایت‌های مربوط به تعاونی‌ها حق تقدم دارند».

لذا با توجه به اینکه معافیت مالیاتی یکی از مهمترین حمایت‌های مربوط به تعاونی‌ها محسوب می‌شود و از طرف دیگر به موجب ماده (۱۳۳) قانون مالیات‌های مستقیم، شرکت‌های تعاونی روستایی از مالیات معاف می‌باشند، به طریق اولی می‌توان معافیت مالیاتی «تعاونی‌های تولید روستایی» را مسلم فرض کرد.

از منظر ماهیت فعالیت نیز می‌توان اذعان کرد که ماهیت فعالیت تعاونی‌های تولید مد نظر استفساریه با تعاونی‌های تبیین شده در مفاد ماده (۱۳۳) قانون مالیات‌های مستقیم یکسان است و هر دو گروه در زمینه فعالیت‌های مرتبط با بخش کشاورزی و زیربخش‌های آن فعالیت می‌کنند. لذا می‌توان تسری معافیت موضوع این ماده به شرکت‌های تعاونی تولید را از این نظر نیز مورد تأیید قرار داد.

استفساریه به‌گونه‌ای تنظیم شده است که ممکن است با تصویب آن برخی از فعالیت‌های غیرمرتبط با بخش کشاورزی نیز با تشکیل تعاونی تولید روستایی مشمول معافیت مالیاتی موضوع ماده (۱۳۳) قانون مالیات‌های مستقیم شوند در حالی که این معافیت مختص تعاونی‌های فعال در زیرگروه بخش کشاورزی است. برای جلوگیری از این امر پیشنهاد می‌شود بعد از عبارت «تعاونی تولید روستایی» بلافاصله عبارت «با فعالیت موضوع ماده (۸۱) این قانون» تصریح شود و طرح استفساریه با این اصلاح مورد بررسی قرار گیرد. در این صورت هم هدف طراحان طرح مرتفع و هم معافیت مالیاتی موردنظر قانون به گروه هدف اختصاص خواهد یافت.

غیر از شیوه درخواست شده (ارائه طرح استفساریه) روش دیگر تحقق این هدف این است که با اصلاح متن ماده (۱۳۳) قانون مالیات‌های مستقیم؛ عبارت «تولید روستایی با فعالیت موضوع ماده (۸۱) این قانون» به فهرست شرکت‌های تعاونی این ماده اضافه شود. البته این روش با ارائه طرح اصلاح ماده (۱۳۳) و نه طرح استفساریه قابل پیگیری است. شایان ذکر است که روش اخیر به دلیل محدودیت ایجاد شده در قالب مفاد تبصره «۱» ماده (۱۱۷) قانون برنامه پنجم توسعه مبنی بر ممنوع شدن ارائه تخفیف، ترجیح و یا معافیت مالیاتی در طی سال‌های اجرای قانون برنامه پنجم توسعه، مغایر مفاد قانون برنامه پنجم تلقی شده و نیازمند کسب دوسوم آرای نمایندگان است.

جمع‌بندی و پیشنهادها

• با توجه به ماهیت فعالیت شرکت‌های تعاونی تولید روستایی، رویکرد قانونگذار برای ارائه امتیاز معافیت مالیاتی به شرکت‌های تعاونی مصرح در مفاد ماده (۱۳۳) و همچنین اولویت بیان شده در تبصره ذیل ماده (۲۶) قانون بخش تعاونی اقتصاد جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۷۰ مبنی بر ارائه امتیاز و حمایت‌های دولتی به تعاونی‌های تولید، کلیات استفساریه درخواستی با اصلاح بیان شده مورد پذیرش است و این استفساریه می‌تواند مشکل این بخش از فعالان اقتصادی را مرتفع کند. برای جلوگیری از تسری معافیت مالیاتی از تعاونی‌های تولید فعالیت‌های گروه کشاورزی به سایر فعالیت‌ها، پیشنهاد می‌شود «تعاونی‌های تولید روستایی با فعالیت موضوع ماده (۸۱) این قانون» در طرح تصریح شود.

راهکار دیگر پیگیری این هدف در قالب اصلاح مفاد (۱۳۳) قانون مالیات‌های مستقیم و قید کردن عبارت «تعاونی‌های تولید روستایی» در متن ماده (۱۳۳) و فهرست تعاونی‌های موضوع این ماده است. این روش (چه به صورت طرح و چه در قالب لایحه اصلاح قانون مالیات‌های مستقیم) با توجه به توضیحات ارائه شده مغایر با مفاد تبصره «۱» ماده (۱۱۷) قانون برنامه پنجم تلقی شده و برای تصویب نیازمند دوسوم آرای نمایندگان است. البته در این صورت نیز باید نکته اساسی محدود کردن دامنه معافیت برای فعالیت‌های زیربخش‌های کشاورزی مدنظر قرار گیرد.